

ALLMÄNNA VILLKOR
Gäller från 2006-10-01

K40:1

Allriskförsäkring för bostadsrättsförening

Moderna Försäkringar AB
Moderna Försäkringar SAK AB
www.modernaforsakringar.se

moderna
FÖRSÄKRINGAR

ALLMÄNNA FÖRSÄKRINGSVILLKOR FÖR ALLRISKFÖRSÄKRING FÖR BOSTADSRÄTTSFÖRENING

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsbrevet som tillsammans med detta villkor och övriga åsatta försäkringsvillkor utgör försäkringsavtalet.

Samtliga villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande.

Kursiv stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitel Definitioner – Förklaringar i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner – Förklaringar AB-DF.

Innehåll	Sid
I EGENDOMSFÖRSÄKRING	3
Vem försäkringen gäller för	3
När försäkringen gäller	3
Var försäkringen gäller	3
Försäkrad egendom – Försäkringsbelopp	3
- Investering och prisändring	5
Vad försäkringen gäller för	5
Undantag	5
Skadevärderingsregler	6
Ersättningsregler	9
Självrisk	10
Säkerhetsföreskrifter	11
- Påföljd säkerhetsföreskrifter	16
Åtgärder vid skada	16
III HYRESFÖRLUST	17
IV EXTRAKOSTNADER	19
V ANSVAR	21
VI RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING	26
VIII OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING	31
IX SKADESTÅNDSGARANTI	32
XI STYRELSEANSVAR	33
XII SANERING OCH HUSBOCKSFÖRSÄKRING	35

I EGENDOMSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för/försäkrad verksamhet

Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare av försäkrad fastighet.

1.1 Annan ägare

Försäkringen gäller dessutom för annan ägare av försäkrad egendom som *försäkringstagaren* enligt avtal åtagit sig ansvar för.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft.

3 Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

3.2 På annan plats

Försäkringen gäller intill högst 5 *prisbasbelopp* vid tillfällig förvaring, dock längst 6 månader, på annan plats inom Norden.

3.3 Vid rån

Försäkringen gäller inom Norden vid rån i samband med tjänsteutövning.

3.4 Under transport

Försäkringen gäller för skada under *transport* inom Norden till och från angivet försäkringsställe med *försäkringstagarens* egna, hyrda eller leasade fordon samt under lastning och lossning i samband med sådan *transport*.

6 Försäkrad egendom – Försäkringsbelopp

6.1 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som anges i försäkringsbrevet med *objekttyp* eller på annat sätt.

6.1.1

Undantagen egendom

Försäkringen omfattar nedan angiven egendom endast om denna särskilt anges i försäkringsbrevet

- motordrivna fordon (motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon) och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokoptrar, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller byggnadsverk under bogsering till sjöss
- mobilkranar, tornsvängkranar, gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- egendom som *försäkringstagaren* hyr ut eller leasar ut
- *kulvertanläggning* och *servisledning* längre än 20 meter
- produktiv *skog* och skogsmark
- brunn och vattentäkt
- levande djur
- båthus, badhytt, kallbadhus, växthus, plasthall, tält och tillfälligt hus, till exempel barack eller liknande, samt egendom i sådana hus
- varor i kyl- och frysanläggning.

6.2 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller med gemensamt försäkringsbelopp för egendom tillhörig samma *objekttyp* inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

För *byggnad* gäller *helvärdesförsäkring*, *fullvärdesförsäkring* eller *förstarisKFörsäkring*. För *fastighetsinventarier* och *maskinerier* gäller *förstarisKFörsäkring*. Vid fullvärdesförsäkring och förstarisKFörsäkring anges detta i försäkringsbrevet/försäkringsbeviset, i annat fall gäller *helvärdesförsäkring*.

För fastställande av försäkringsbelopp, se punkt 22.2

6.2.1
Fribelopp

Försäkringen omfattar – även om detta inte anges i försäkringsbrevet – följande egendom intill nedan angivna belopp. Beloppen kan höjas – tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet/försäkringsbeviset.

• <i>Byggnad</i> med area understigande 30 kvm	Fullvärde
• <i>Trädgård, tomt och markanläggning</i>	5 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Fastighetsinventarier och maskinerier</i>	5 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Ritningar, arkivalier samt datainformation</i>	2 <i>prisbasbelopp</i>
• Licens för nyttjanderätt till standardprogram	1 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Pengar och värdehandlingar</i>	
-förvarade på försäkringsstället i låst värdeskåp	1 <i>prisbasbelopp</i>
-förvarade på annat sätt på försäkringsstället	0,2 <i>prisbasbelopp</i>
-vid rån och överfall	2 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Arbetstagares egendom</i> intill högst för varje arbetstagare	0,2 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Boendes egendom</i> per lägenhet	5 <i>prisbasbelopp</i>
• <i>Boendes självrisk</i> per lägenhet	0,1 <i>prisbasbelopp</i>

Anmärkning 1

Med *boendes egendom* avses bostadsrättshavares personliga lösegendom, som är i *försäkringstagarens* vård.

Anmärkning 2

Försäkringen gäller för den boendes (bostadsrättshavarens) självrisk, vid ersättningsbar *brandskada* eller utströmning från *installation* eller våtutrymme, intill dennes grundsjälvrisk, dock högst 0,1 *prisbasbelopp*. Detta åtagande gäller endast boende som inte har vållat skadan.

6.2.2 Högsta ersättning

6.2.2.1 *Naturskada*

Den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust och röjning är begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom

- *jordskred, jordras, berggras, lavin, jordskalv, och/eller liknande naturskada*
- skyfall, varmed menas regn med en intensitet av minst 1 mm per minut eller 50 mm per dygn, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, som strömmat från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus trängt upp ur avloppsledning.

6.2.2.2 *Vätskeskada*

För skada genom *annan* vätskeutströmning än

- vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vattenånga eller vätska från *installation* eller anordning för lokaluppvärmning
 - vatten från utrymme inomhus, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
 - vatten från pumpgrop vid oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömavbrott
 - vätska från kyl- och frysanläggning vid strömavbrott eller fel på anläggningen
- är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.3 *Rån*

För skada genom rån är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.4 *Glas*

För skada på glas samt därpå anbringad utsmyckning (inristning, dekaler etcetera) är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle. Denna begränsning gäller inte vid skada genom brand, explosion, åskslag eller elfenomen.

6.2.2.5 *Låsändringar*

För låsändringar till följd av att nyckel eller låskod stulits i samband med *inbrott* i lokal eller vid rån hos *försäkringstagaren* eller dennes ombud är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.6 *Transport*

För skada under transport är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.7 *Skadegörelse*

För skada på husfasad eller mur, orsakad av olovlig målning, färgning, klotter, inristning eller liknande, är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

- 6.3 Investering och prisändring Har egendomens värde under försäkringsåret ökat genom investering eller *prisändring* höjs kalkyl- eller försäkringsbeloppet från försäkringsårets början enligt nedan.
- 6.3.1 Byggnad För *byggnad* gäller att vid
- *fullvärdesförsäkring* är värdestegring genom investering begränsad till 20 % av det vid försäkringsårets början gällande kalkylbelopp (enligt tillämplig värderingsmetod) per byggnad.
 - *helvärdesförsäkring* är sammanlagd värdestegring genom investering och prisändring begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet per byggnad.
 - *förstariskförsäkring* är värdestegring begränsad till *prisändring*.
- 6.3.2 Fastighetsinventarier och maskinerier För *fastighetsinventarier* och *maskinerier* är värdestegring begränsad till *prisändring*.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller, med nedanstående begränsningar och undantag, för plötslig och oförutsedd fysisk skada på eller förlust av försäkrad egendom. Försäkringen avser endast sådan skada som består i att egendomens värde minskas eller går förlorat.

- 7.1 Utströmning från installation eller våtrumme Försäkringen gäller även för oförutsedd utströmning av
- vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vattenånga eller vätska från *installation* eller anordning för lokaluppvärmning
 - vatten från inomhus beläget utrymme, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning.
- 7.1.1 Lokalisering och friläggning Vid ersättningsbar skada enligt punkt 7.1 ersätts kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom *byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som orsakat skadan. Även kostnad för återställande efter sådan reparation ersätts.

8 Undantag

- 8.1 Skada genom Försäkringen gäller inte för skada genom
- fukt, röta, mögel, svamp, eller vätska – som inte beror på vätska från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vätskeutströmning från rökkanal, ventilationskanal, dräneringssystem, tak, altan, parkeringsdäck, taktärna och utvändigt stuprör
 - sotutströmning från rökkanals mynning eller från byggtork
 - skadedjur, insekter, bakterier, virus eller smittoämnen
 - sprängningsarbete
 - stöld utan samband med *inbrott* eller *utbrott*
 - bedrägeri, förskingring eller liknande förmögenhetsbrott
 - ändring av temperatur eller luftfuktighet till följd av fel i automatisk klimatanläggning
 - förskjutning eller sättning i mark eller grundkonstruktion
 - påkörning av motordrivna fordon för vilken Trafikskadelagen (TSL) gäller
 - *datavirus*
 - smälta eller kontamination.
- 8.2 Skada på Försäkringen gäller inte för skada på
- *varor*, produkter i arbete eller *kunders egendom*, om skadan beror på fel i konstruktion, råd eller anvisning, fel i beräkningar eller beskrivningar, materialfel eller felaktigt utförd bearbetning, tillverkning, montering, reparation, förvaring eller annan hantering
 - golv- och väggisolering vid skada som orsakats av att isoleringen var bristfällig, även om isoleringen fungerat som ytbeklädnad. Dock ersätts skada på annan ytbeklädnad
 - simbassäng

- utrunnen vätska eller smälta
- kontaminerad egendom
- eller förlust av *datainformation*, såvida skadan inte är en direkt följd av en ersättningsbar skada på eller förlust av *datamedia*
- förbrukningsmaterial.

- 8.3 Skada som består i Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som består i förslitning, förbrukning, *korrosion* (till exempel rost eller frätning), *kavitation*, beläggning eller avsättning.
- 8.4 Skada av annan art Försäkringen lämnar inte ersättning för skada som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering.

21 Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

21.1 Värdering av skada på byggnad

21.1.1 Byggnad som återställs

Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa *byggnad* med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Från återställandekostnaden görs avdrag för värdeminskning genom ålder och bruk på byggnadsdel enligt reglerna i tabell punkt 21.1.8.

För byggnadsdel vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage görs särskilt avdrag på återställande- och reparationskostnaden. Detta gäller även för byggnadsdel som inte anges i tabellen för åldersavdrag.

I skadekostnaden ingår merkostnad – intill 5 *prisbasbelopp* – som föranleds av att skadad *byggnad* enligt myndighetsbeslut eller för byggnad gällande normer i något hänseende måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan.

Om *återställande* sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.

Återställandet måste ske senast inom 2 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet *återställande* ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

21.1.2 Värdering av installation och ytbeläggning

Vid skada på byggnadsdel eller *ytbeläggning* värderas skadan till återställandekostnaden med avdrag enligt ålderstabell i punkt 21.1.8. Detta gäller oberoende av värdeminskning för byggnaden. Varje föremål och varje *installation* bedöms för sig.

21.1.3 Duk i plasthall och tält

Skada på duk i plasthall och tält värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till *dagsvärdet*.

21.1.4 Byggnad av kulturhistoriskt eller konstnärligt värde

Med tillägg till punkt 21.1.1 gäller försäkringen för merkostnad, vad avser dokumenterad *byggnad* med kulturhistoriskt eller konstnärligt värde eller *byggnad* som förklarats som byggnadsminne enligt författning härom, som föranleds av att byggnaden efter skada på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt. Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål reparera den skadade byggnaden – intill 5 *prisbasbelopp* – med motsvarande tidsenligt byggnadsmaterial och utförande samt konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

21.1.5 Annan byggnad anskaffas	Anskaffas inom 2 år annan <i>byggnad</i> för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt punkt 21.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelse i användbarhet och belägenhet skall dras av.		
21.1.6 Byggnaden återställs inte och annan <i>byggnad</i> anskaffas inte	Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan <i>byggnad</i> för samma ändamål inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens <i>dagsvärde</i> omedelbart före och omedelbart efter skadan.		
21.1.7 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift	Om <i>återställande</i> av <i>byggnad</i> hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning – restvärdesersättning – för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde. Den försäkrade är skyldig att följa Moderna Försäkringars anvisningar och på Moderna Försäkringars bekostnad vidta erforderliga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av <i>byggnad</i> inte kan användas.		
21.1.8 Ålderstabell	Byggnadsdel	Antal år utan åldersavdrag för material och arbete	Avdrag per påbörjat år därefter
	<i>Installation</i> för värme, vatten, avlopp sanitet, ventilation samt maskinell utrustning		
	• rörsystem, vattenradiatorer	20 år	5 %
	• värmepumpar, hushållsmaskiner, inkl spis	2 år	10 %
	• solfångare, vindkraftverk, takvärme	5 år	8 %
	• övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin	10 år	5 %
	• sanitetsgods	0 år	5 %
	Radio- och TV-antenn (även parabol), markis	5 år	8 %
	• Målning, tapetsering samt annan väggbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)	5 år	8 %
	Golvbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)		
	• trä- och parkettgolv, linoleum	10 år	8 %
	• keramik, sten	20 år	2 %
	• textila, övriga	5 år	10 %
	Våtrumsbeklädnad inkl tätskikt		
	• golv och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8 %
	• keramiska plattor	10 år	5 %
	• övriga material och utförande samt målning i våtrum	5 år	10 %
	Takbeläggning av papp	10 år	8 %
	Skorsten		
	• stål eller plåt	5 år	5 %
	• annat material	20 år	2 %
	Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80 %.		

21.2 Värdering av skada på fastighetsinventarier och maskinerier

- 21.2.1 Fastighetsinventarier och maskinerier som återställs
- Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.
- Återställande måste ske snarast, dock senast inom 2 år.
- I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som orsakas av reparation på övertid eller som uppkommit genom att transport skett på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan skall inte inräknas.
- Utökas i samband med återställandet skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, skall vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.

- 21.2.2 Fastighetsinventarier
- Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och

och maskinerier, som återställs med värde mindre än halva nyanskaffningsvärdet

omodernitet med mer än halva *nyanskaffningsvärdet*, värderas skadan till kostnaden för återställandet, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

21.2.3 Fastighetsinventarier och maskinerier som inte återställs

Återställs inte det skadade föremålet inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets dagsvärde omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.2.4 Speciella regler för viss angiven egendom

21.2.4.1 Dator med utrustning

Skada på dator med utrustning värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till *dagsvärdet*. *Dagsvärde* fastställs enligt nedan.

Datorns ålder i månader	Ersättning i procent av inköpspriset
< 6 månader	100 %
7–12 månader	80 %
13–18 månader	60 %
19–36 månader	40 %
> 36 månader	20 %

21.2.4.2 Elektrisk utrustning

Vid skada på lindningar – och på grund härav uppkomna skador på plåtar till elektrisk utrustning – värderas skadan till kostnaden för återställande med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen skall för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (det vill säga kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) enligt nedan.

Föremål	Antal år utan avdrag	Avdrag för varje påbörjat år därefter
Motor	10 år	5 %
Generator	15 år	4 %
Transformator	15 år	3 %

Om driftförhållandena är sådana att värdeminskning på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som ovan angetts, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80 %.

21.3 Värdering av varor

21.3.1 Varor, för försäljning

Varor som den försäkrade anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya *varor* av samma slag. Har varornas värde före skadan minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

21.3.2 Varor, egen tillverkning

Varor som den försäkrade tillverkat eller haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningsomkostnader och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat försälas.

21.3.3 Varor, sålda och leveransfärdiga

Varor sålda och färdiga för leverans skall – i den mån leverans inte fullgöras med andra *varor* – värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

21.4 Värdering övrig egendom

21.4.1 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommit genom skadan.

Med arkivalier avses endast sådana ritningar, register eller kartotek som innehåller information, som med nödvändighet måste återskapas vid skada.

21.4.2 Pengar och värdehandlingar	För pengar och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på återställandet.
21.4.3 Kunders egendom	Skadan värderas efter de regler som gäller för den objekttyp egendomen tillhör, till exempel <i>maskinerier</i> eller <i>varor</i> .
21.4.4 Arbetstagares egendom	<i>Arbetstagares egendom</i> som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. <i>Arbetstagares egendom</i> i övrigt värderas enligt Moderna Försäkringars villkor för hemförsäkring.
21.4.5 Boendes egendom	<i>Boendes egendom</i> värderas enligt Moderna Försäkringars villkor för hemförsäkring.
21.4.6 Skada på trädgård, tomt och markanläggning	Skadan ersätts med vad det kostar att återställa trädgården och tomten intill försäkringsbeloppet. Vid nyplantering av buskar och träd lämnas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgård eller plantskola.

22 Ersättningsregler

Skada värderas enligt värderingsreglerna i punkt 21 och ersätts enligt följande regler.

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är större.

22.1 Försäkringsformer

22.1.1 Helvärdesförsäkring	Full försäkring vid <i>helvärdesförsäkring</i> föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt punkt 22.2. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.1.2 Fullvärdesförsäkring	Har i försäkringsbrevet angetts att egendom är fullvärdesförsäkrad ersätts uppkommen skada i dess helhet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.
22.1.3 Förstariskförsäkring	Har i försäkringsbrevet angetts att egendom är förstariskförsäkrad ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

22.2 Beräkning av försäkringsbelopp

22.2.1 Försäkringsbelopp för byggnad - helvärdesförsäkring	För <i>byggnad</i> skall försäkringsbeloppet motsvara byggnadens <i>nyanskaffningsvärde</i> vid skadetillfället.
22.2.2 Försäkringsbelopp för fastighetsinventarier och maskinerier	För <i>fastighetsinventarier</i> och <i>maskinerier</i> utgörs försäkringsbeloppet av ett valt belopp.
22.2.3 Försäkringsbelopp för varor	För <i>varor</i> skall försäkringsbeloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna punkt 21.3.
22.2.4 Ritningar, arkivalier samt datainformation	För ritningar, arkivalier samt datainformation skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.1.
22.2.5 Pengar och värdehandlingar	För pengar och värdehandlingar skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.2.
22.2.6 Kunders egendom	För kunders egendom skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.3.
22.2.7 Arbetstagares egendom	För arbetstagares egendom är försäkringsbeloppet högst 0,20 <i>basbelopp</i> per arbetstagare eller det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.
22.2.8 Trädgård, tomt och markanläggning	För trädgård, tomt och markanläggning skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.6.

22.2.10 Gemensamt försäkringsbelopp	<p>Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålets sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och värde.</p> <p>Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.</p>
22.3 Underförsäkring	<p>Föreligger inte full försäkring – underförsäkring – ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av beloppet som beräknas enligt punkt 21.</p> <p>Vid underförsäkring görs motsvarande reduktion för räddnings- och röjningskostnader.</p>
22.4 Röjningskostnad med mera	<p>Försäkringen ersätter enligt följande regler kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom.</p> <p>Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering enligt följande</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten lämnas ersättning med högst 10 <i>prisbasbelopp</i>. <p>Vid skada enligt punkt 6.2.2.1 Naturskada är den sammanlagda ersättningen för skada, avbrott, hyresförlust och röjning begränsad till 125 <i>prisbasbelopp</i> per skadetillfälle.</p> <p>Föreligger underförsäkring reduceras ersättningen, se punkt 22.3.</p>
23 Självrisk	<p>Vid varje skadetillfälle dras från skadekostnaden, beräknat enligt punkt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.</p> <p>Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).</p> <p>För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt punkt 23.1 nedan. Är den valda grundsälvrisken högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsälvrisken.</p> <p>Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.</p>
23.1 Särskild självrisk	
23.1.1 Utströmning från installation eller våtutrymme	<p>Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> utöver avtalad grundsälvrisk, vid skada genom läckage från</p> <ul style="list-style-type: none"> • skikt avsett att förhindra utströmning, till exempel våtisolering eller kakelbeklädnad, med anslutningar och genomföringar • <i>installation</i> genom åldersförändring, till exempel <i>korrosion</i> eller förslitning, eller uppenbart eftersatt underhåll.
23.1.2 Naturskada	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> vid naturskada.
23.1.3 Snölast	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> utöver avtalad grundsälvrisk, vid skada genom snölast.
23.1.4 Skada orsakad av motordrivet fordon	Självrisken är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 1 <i>prisbasbelopp</i> och högst 5 <i>prisbasbelopp</i> vid skada orsakad av motordrivet fordon när trafikskadelagen inte är tillämplig.
23.1.5 Inhägnat område	Självrisken är 1 <i>prisbasbelopp</i> vid skada på egendom förvarad inom inhägnat område.

25 Skaderegleringsbestämmelser

Moderna Försäkringar har rätt att i stället för att betala kontant ersättning låta återställa skadad egendom eller tillhandahålla annan likvärdig egendom.

Vid utbetalning av skadeersättning avräknas mervärdesskatten för den som är redovisningskyldig för sådan skatt.

Moderna Försäkringar är inte skyldigt att överta skadad egendom men äger rätt att efter värdering överta större eller mindre del därav.

Kommer egendom för vilken ersättning utgetts till rätta skall egendomen snarast ställas till Moderna Försäkringars förfogande. Den försäkrade får dock behålla egendomen om han utan dröjsmål återbetalar därför erhållen ersättning.

31 Säkerhetsföreskrifter

31.1 Generella regler

Den försäkrade skall utöver nedan angivna föreskrifter iaktta

- Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer FTR
- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet, Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF eller i särskilt villkor
- de föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningsman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- de föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
 - brandfarliga och explosiva varor i lag (1988:868) samt förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor
 - elektrisk starkströmsanläggning i förordning (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar samt förordning (1993:1068) om elektrisk materiel.

31.2 Säkerhetsföreskrifter

– Datorer och datamedia

31.2.1 Förvaring av originalprogram

Original exemplar av programvara skall förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerat program kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

31.2.2 Förvaring av bevis på nyttjanderätt

Licensbevis eller licensetikett nummer skall förvaras på sådant sätt att inte licensen och installerat program kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

31.2.3 Rutiner för säkerhetskopia

Säkerhetskopia skall framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom *försäkringstagarens* verksamhetsområde.

Säkerhetskopia skall vara en komplett backup av all information.

Säkerhetskopia skall vara korrekt och funktionsduglig.

31.2.4 Förvaring av säkerhetskopia

Säkerhetskopia skall förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

31.2.5 Programvara försedd med hårdvarulås

Hårdvarulås får inte skruvas direkt på datorutgång utan skall anslutas via kabel. Låset skruvas fast under skrivbord eller motsvarande. För bärbara datorer skall hårdvarulåset förvaras på sådant sätt att datorn och hårdvarulåset inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

31.3 Säkerhetsföreskrifter – Brand

31.3.1 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning skall revisionsbesiktas gäller följande.

Elektrisk starkströmsanläggning skall på *försäkringstagarens* bekostnad revisionsbesiktas i den omfattning som föreskrivs av Moderna Försäkringar.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

- Revisionsbesiktning skall enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserad besiktningsingenjör.
- Intyg om revisionsbesiktning skall utfärdas av besiktningsingenjören. Det skall av *försäkringstagaren* på begäran uppvisas för Moderna Försäkringar.
- Vid revisionsbesiktningen påtalade fel och brister skall av behörig person rättas till inom 2 månader efter besiktningen.
- Den första revisionsbesiktningen skall göras inom 1 år efter det att hela anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter skall revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens kan gälla.
- 31.3.2 Brandsläckningsredskap och larmanordningar Brandsläckningsredskap och larmanordningar skall finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand-/räddningschef eller av Moderna Försäkringar.
- 31.3.3 Branddörrar och annan sektionering Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering skall vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling.
- Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering skall vara tätade med typgodkända brandtätningmetoder.
- 31.3.4 Uppvärmningsanordningar Brännbart material skall hållas på erforderligt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.
- Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle skall vara av typ som godkänts av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut eller annan behörig instans.
- Flyttbar elvärmeapparat skall vara utförd enligt gällande EU-direktiv – CE-märkt.
- Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas i brand- eller explosionsfarliga utrymmen.
- Byggtork får användas för uppvärmning av *byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.
- 31.3.5 Batteriladdning Vid laddning av batteri för drivning av fordon skall Arbetsmiljöverkets föreskrifter angående blybatterier AFS 1988:4 följas.
- 31.3.6 Brännbart material förvarat utomhus På annan tid än under normal arbetstid får inte emballage eller annat brännbart material förvaras på lastkaj eller annan plats utomhus inom sex meter från *byggnad*.
- 31.3.7 Tobaksrökning Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler, på särskilt anvisade platser och efter godkännande från kommunens brand-/räddningschef även på fasta arbetsplatser. På övriga platser får rökning inte ske.
- 31.3.8 Motordrivet fordon Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet erforderlig omfattning införas eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap Moderna Försäkringar och kommunens brand-/räddningschef lämnat medgivande därtill, om lokalen eller upplaget är brand- eller explosionsfarliga.
- Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Moderna Försäkringar och kommunens brand-/räddningschef garageras inom fabrikations- eller lagerlokal eller upplag.
- 31.3.9 Speciella anordningar Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger, exempelvis bastuaggregat och kaffebryggare, skall vara försedd med timer som inte går att koppla ur.

31.3.10 Brandfarliga Heta Arbeten

31.3.10.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

Dessa säkerhetsföreskrifter för *heta arbeten* gäller för tillfällig arbetsplats där *heta arbeten* utförs och fara för *brand* kan föreligga.

Med *heta arbeten* avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Den försäkrade svarar gentemot Moderna Försäkringar för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning,
2. övriga anställda hos den försäkrade,
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i pkt. 1-3 ovan, inte följer dessa säkerhetsföreskrifter medför det normalt ett avdrag från skadeersättningen ur denna försäkring. Se 31.9.

Anmärkning

För *Heta Arbeten* på tak gäller även särskilda föreskrifter enligt 31.3.10.2 nedan.

Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva *heta arbeten* på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total-/generalentreprenör) skall skriftligen utse en tillståndsansvarig som skall bedöma om arbetena medför fara för *brand*.

Om fara för *brand* anses föreligga, får *heta arbeten* utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett: "Tillstånd/Kontrollista" för *heta arbeten* eller motsvarande, som skall vara fullständigt ifyllt.
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta.

Den tillståndsansvarige får inte utföra de *heta arbetena*.

Säkerhetsregel nr 1 – Behörighet

Den som skall utföra brandfarliga *heta arbeten* skall ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som skall vara brandvakt. Behörighetsutbildning skall vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för *heta arbeten*.

Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig skall ha motsvarande utbildning och erfarenheter.

Säkerhetsregel nr 2 – Brandvakt

Brandvakt skall utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de *heta arbetena* utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för *brand* upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 – Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, skall tillstånd inhämtas av kommunens brand-/räddningschef.

Säkerhetsregel nr 4 – Städning och vattning

Arbetsplatsen skall vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 – Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen skall flyttas bort, skyddas eller avskärmas genom övertäckning.

Säkerhetsregel nr 6 – Brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar skall undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 – Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen skall vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregeln nr 8 – Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning skall finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg) samt brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, till exempel vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, skall utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad brandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Säkerhetsregeln nr 9 – Svetsutrustning

Svetsutrustning skall vara felfri. Acetylenflaska skall vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare skall vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel skall finnas.

Säkerhetsregel nr 10 – Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren skall kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon skall finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll.

Den som uppdras att larma skall känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 – Torkning, uppvärmning och upptining

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning med gas, skall lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 – Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300°C.

Säkerhetsregel nr 13 – Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger."

31.3.10.2 Takarbeten – särskilda föreskrifter utöver ovanstående

Arbetet skall utföras på följande sätt.

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s säkerhetsregler i samband med arbeten på tak.

Torkning och applicering får inte utföras med öppen låga.

Vid arbetenas utförande skall släckutrustning bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare finnas för omedelbar släckinsats.

Förberedande åtgärder för alarmering från arbetsplats på tak skall vidtas, till exempel genom att medföra mobiltelefon.

Försäkringslokalen skall uppfylla fastställt skyddskrav.

Dessutom krävs att samtliga föreskrivna

- skyddsanordningar är i funktion
- lås är låsta
- regler är reglade
- larmanläggning är aktiverad.

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen enligt *skyddsklass 1*.

Detaljerad information avseende godtagbara lösningar för inbrottsskydd kan hämtas ur Moderna Försäkringars informationsbroschyrer avseende *skyddsklass 1-3* eller i regler för Mekaniskt inbrottsskydd SSF 200 som kan beställas från Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Hos SSF kan även andra tekniska föreskrifter beställas, bland annat gällande Elektromekaniskt skydd, och Säkerhetsguiden där godkända och rekommenderade produkter för inbrottsskydd redovisas.

**31.4 Säkerhetsföreskrifter
– Inbrott**

- 31.4.1 Försäkringslokal
Ersättning för skada genom *inbrott* och/eller skadegörelse lämnas endast under förutsättning att *försäkringslokalens* omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenheter med mera) – såväl vad avser det byggnadstekniska utförande som lås och reglingsanordningar – motsvarar *skyddsklass 1* enligt gällande "Regler för mekaniskt inbrottskydd, SS 200" utgivna av Svenska Stöldskyddsföreningen.
- 31.4.2 Lås, kod, lås-kombination eller nyckel
Lås, kod, låskombination eller nyckel skall omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

Nyckeln, koden eller låskombinationen till *byggnad* skall handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i *försäkringslokalen* att den är lätt tillgänglig för obehörig. I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande passar till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.
- 31.4.3 Inhägnat område
Försäkring för egendom förvarad inom inhägnat område ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.
Försäkringslokalens omslutning
Med *försäkringslokal* avses här inhägnat område som uppfyller nedan angivna krav.

Området där den försäkrade egendomen förvaras skall vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot *inbrott* och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnaden skall bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 m hög, varav de översta 0,20 m skall utgöras av minst två rader taggtråd.

Inhägnaden skall anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras.

Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera skall vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.
Anmärkning
Exempel på godtagbart utförande av stängsel och väggar är
- flätverksstängsel av minst 3 mm tjock ståltråd med maskstorlek ej överstigande 50 x 50 mm
 - vägg av trä, minst 25 mm tjock
 - vägg av stålplåt, minst 1 mm tjock.
- Grind, port och dörr**
Grind, port och dörr skall fylla samma krav på skydd mot inbrott som stängsel och vägg enligt ovan.
Vid gångjärn till grind, port eller dörr skall finnas en spärranordning som förhindrar avlyftning i stängt läge.

Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset.

Grind, port och dörr skall vara låst med en godkänd låsenhet.
Anmärkning
En godkänd låsenhet består av
- *godkänt lås* och godkänt slutbleck eller
 - godkänt hänglås med godkänt beslag.
- Godkänt lås**
Godkänt lås skall uppfylla låsklass 3 i SS3522. Det innebär bland annat att ett *godkänt lås*
- skall från båda sidor om dörren endast kunna öppnas och låsas med för låset avsedd nyckel
 - inte får ha vred om inte vredet kan spärras eller frikopplas

- skall vara utfört så att inga delar som påverkar låsets inbrottskydd kan demonteras från låsets utsida. Sådana delar skall inte heller kunna demonteras från dörrens insida annat än med specialverktyg.

Godkänt slutbleck

Godkänt slutbleck skall uppfylla lägst låsklass 3 i SS3522.

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka skall vid invändig montering lägst uppfylla hänglåsklass 3 och vid utvändig montering lägst uppfylla hänglåsklass 4.

31.4.4 Container

Försäkring för egendom förvarad i container ingår endast om detta särskilt anges i försäkringsbrevet.

Med *försäkringslokal* avses här container som är särskild angiven i försäkringsbrevet och som uppfyller nedan angivna krav.

Omslutningsyta

Container skall ha omslutningsytor av minst 1 mm tjock stålplåt eller annat utförande som för det särskilda fallet godtagits av Moderna Försäkringar.

Eventuellt fönster eller annan öppning skall ha *inkrypningskydd* (till exempel stålgaller).

Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka

Dörr, port eller lucka skall vara låst med godkänt hänglås med godkänt beslag som uppfyller lägst hänglåsklass 4.

Dörr, port eller lucka anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset.

31.5 Säkerhetsföreskrifter
– Vätskeutströmning

För att förhindra skada genom utströmning skall

- *installation* för vatten ha tillräcklig isolering och temperaturen i *försäkringslokal* vara tillräckligt hög för att förhindra skada genom frysning
- invändig *installation* för regn- och smältvatten uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt byggnorm/branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet/reparationen
- *installation* för vatten vara provade och godkända i vedertagen ordning
- golv- och väggtätskikt i våtrumme uppfylla de funktionskrav som uppställts i byggnorm/branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet/reparationen
- *varor* befintliga i *källarlokal* vara uppallade minst 10 cm över golvet.

31.8 Säkerhetsföreskrift
– Transport

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon skall

- egendomen emballeras, packas, stuvas eller i övrigt iordningsställas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet, vid kortare uppehåll, till exempel i samband med måltid eller vid i- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För stöldbegärlig egendom gäller dessutom att egendomen skall förvaras i insynsskyddat utrymme
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan, tas ut ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande skyddsklass.

31.9 Påföljd vid åsidosättande
av säkerhetsföreskrifter

Har föreskrifterna enligt ovan inte iakttagits kan avdrag göras med upp till 100 % av annars utgående ersättning.

Avdraget får dock inte vara större än vad som följer av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 38.2

Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits eller om den som har tillsyn över att föreskriften iakttagits inte kan lastas för att den åsidosatts.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

III HYRESFÖRLUST

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 nedan som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår genom ersättningsbar skada som inträffar på försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast *försäkringstagarens* intresse som består i att hyresförlust inte uppkommer genom inskränkning i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 nedan.

Med hyresförlust avses minskning i hyresintäkt genom att försäkrad *byggnad* blir helt eller delvis oanvändbar.

6.2 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller utan angivande av försäkringsbelopp.

6.2.2 Högsta ersättning

Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för annan hyresförlust än enligt punkt 6.2.2.1 nedan är begränsad till 125 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle om inte annat avtalats, vilket då anges i försäkringsbrevet.

6.2.2.1 Naturskada

Vid naturskada enligt kapitel I punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, avbrott, hyresförlust och röjning begränsad till 125 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppstår i den försäkrade rörelsen genom

- egendomsskada, som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7 - 8
- oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme.

Försäkringen gäller för hyresförlust även när egendomsförsäkringen inte ersätter egendomsskadan om detta beror på att leverantör eller entreprenör är ansvarig på grund av åtagande i avtal.

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skada säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund av detta lämnas dock för högst 3 månader.

Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under *ansvarstiden*.

Ansvarstiden räknas från den tidpunkt då skada enligt punkt 2 ovan inträffat och är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet.

21 Skadevärderingsregler

- 21.1 Uthyrd lokal För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran som hyresgästen enligt lag kan kräva och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning med mera samt ränta på ersättning för egendomsskadan. Vid beräkning av hyresförlust skall avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som *försäkringstagaren* äger.
- 21.2 Egen utnyttjad eller upplåten lokal För sådan den av byggnaden, som *försäkringstagaren* själv använder eller utan ersättning upplåter till annan, beräknas hyresförlusten som om den varit uthyrd mot skälig hyra.
- 21.3 Bostadsrättslägenhet För bostadsrättslägenhet beräknas hyresförlusten på motsvarande sätt med utgångspunkt från den nedsättning av årsavgiften som kan krävas.

22 Skadeersättningsregler

- Moderna Försäkringar ersätter hyresförlust värderad enligt punkt 21 med avdrag för självrisk samt för eventuell underförsäkring.
- Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom egendomsskada uppkommen förlust.
- 22.3 Underförsäkring Om ersättning för egendomsskada skall minskas enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 22.3, på grund av underförsäkring skall ersättningen för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

23 Självrisk

För hyresförlustförsäkring gäller samma självrisk som för kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23. Självrisken är gemensam med egendomsförsäkringen.

31 Säkerhetsföreskrifter

- För hyresförlustförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 31.
- 31.9 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 31.9.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

IV EXTRAKOSTNADSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare av försäkrad fastighet.

2 När försäkringen gäller

Ersättning lämnas för extrakostnader som uppkommit under *ansvarstiden* och som är en följd av under försäkringstiden inträffad skada.

Ansvarstiden är 12 månader och räknas från den tidpunkt egendomsskadan inträffat.

4 Försäkrat intresse

Försäkringen avser på *ansvarstiden* belöpande rimliga extrakostnader för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte inträffat.

6.2.1 Högsta ersättning

Högsta ersättning för skada värderad enligt punkt 21 nedan är 5 *prisbasbelopp*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

7 Vad försäkringen gäller för

7.1 Extrakostnader genom skada som är

Försäkringen gäller för extrakostnader som uppstått i den försäkrade rörelsen

- egendomsskada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7-8
- oförutsett avbrott i tillförsel utifrån av el, gas, vatten eller värme om detta varar mer än 24 timmar.

8 Undantag

Försäkringen omfattar inte

- egendomsskada och värdeminskning
- kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffats, såvida inte dröjsmålet beror på hinder utanför försäkringstagarens kontroll
- förlust av inkomst eller goodwill
- vite genom försenad eller utebliven leverans
- extrakostnader som beror på felprogrammering.

21 Skadevärderingsregler

Skadebeloppet utgörs av verifierad extrakostnad enligt 7 ovan.

22 Skadeersättningsregler

Ersättning utbetalas löpande under *ansvarstiden*. Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom skada uppkomna extrakostnader.

23 Självrisk

För extrakostnadsförsäkring gäller samma självrisk som för kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23. Självrisken är gemensam med egendomsförsäkringen.

31 Säkerhetsföreskrifter

För extrakostnadsförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 31.

31.9 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 31.9

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade, utöver de särskilda åtgärder i samband med skada som anges i punkt 41.1 nedan, vidta de åtgärder som framgår av XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

41.1 Särskilda åtgärder vid skada

Innan åtgärder som medför ersättningskrav mot Moderna Försäkringar vidtas, skall om möjligt Moderna Försäkringar underrättas. Föreskrifter som i det sammanhanget lämnas av Moderna Försäkringar skall följas av *försäkringstagaren*. Iakttar den försäkrade inte vad som sagt under "Åtgärd i samband med skada" ovan, är Moderna Försäkringars ansvarighet begränsad till den kostnad som skulle uppkommit om anvisningarna följts.

V ANSVARFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

- 1.1 Försäkrad verksamhet Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* (den försäkrade) och dennes arbetstagare för skada orsakad i tjänsten.
- 1.2 Fastighetsägaransvar Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare, brukare eller innehavare av försäkrad fastighet.
- Byggnads- och anläggningsarbete, utförda på sådan fastighet för *försäkringstagarens* räkning omfattas av försäkringen, om kostnaderna under försäkringsåret uppgår till högst 20 *prisbasbelopp*.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft. I försäkringsbrevet anges om andra regler gäller för ansvarsförsäkringens giltighet.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar i hela världen utom i *Nordamerika*, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Nordamerika

Om tilläggsavtal träffats – vilket i så fall framgår av försäkringsbrevet – gäller försäkringen för person- och sakskada som inträffar i *Nordamerika* eller för skadeståndskrav som grundas på i *Nordamerika* gällande skadeståndsrätt.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet, utgör högsta ersättning som Moderna Försäkringar betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

- 6.1 Sammanlagd ersättningsskyldighet Moderna Försäkringars sammanlagda ersättningsskyldighet för person- och sakskada är begränsad till 1 försäkringsbelopp för varje skada och totalt 2 försäkringsbelopp per försäkringsår, om inte annat anges i 6.2 – 6.9.
- 6.2 Skada genom levererad produkt – Produktansvar – serieskada Vid skada genom *levererad produkt* är ersättningen begränsad till 1 försäkringsbelopp för skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter oavsett om skadorna inträffar under ett eller flera försäkringsår. Ersättning lämnas därvid intill det försäkringsbelopp som gällde vid den tidpunkt då första skadan inträffat.
- 6.3 Skada av samma orsak vid samma tillfälle Om flera skador uppkommit av samma orsak och inträffat vid samma tillfälle är ersättningen begränsad till sammanlagt 1 försäkringsbelopp.
- 6.4 Skada vid miljö- och byggherreansvar Vid skadeståndsskyldighet för ren förmögenhetsskada enligt miljöbalken eller byggherreansvarsskada på grund av byggnads- och anläggningsarbeten på egen fastighet är ersättningsbeloppet begränsat till 20 *prisbasbelopp* vid varje skada.
- 6.5 Skada vid dataregisteransvar Vid skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada vid dataregisteransvar är ersättningen begränsad till 10 *prisbasbelopp* vid varje skada.
- 6.6 Skada vid lyft Vid skada på egendom som lyfts är ersättningen begränsad till 5 *prisbasbelopp* vid varje skada.

7 Vad försäkringen gäller för

- 7.1 Omfattning**
- Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet enligt
- allmänna skadeståndsrättsliga regler
 - allmänna bestämmelser utgivna av branschorganisation inom den försäkrades verksamhetsområde
 - sedvanligt kontrakt med SJ eller annan järnvägsförvaltning för skada genom rullande materiel, överskriden lastprofil, trafik på stickspår eller begagnande av obevakad järnvägsövergång
 - sedvanligt kontrakt med strömleverantör där den försäkrade övertagit ansvar enligt lagen om elektriska anläggningar
 - sedvanligt nyttjanderättsavtal med fastighetsägaren avseende övertaget fastighetsägaransvar.
- Försäkringen omfattar även kostnader för skäligen räddningsåtgärder för att förhindra eller begränsa omedelbart förestående skada eller begränsa redan inträffad skada som kan omfattas av försäkringen (se kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3.1).
- 7.1.1 Person- och sakskada**
- Försäkringen omfattar skadeståndsskyldighet för person- och sakskada samt förmögenhetsskada som är en direkt följd av sådan person- eller sakskada.
- Försäkringen omfattar inte ren förmögenhetsskada med vilket förstås ekonomisk skada som uppkommit utan samband med att någon lider person- eller sakskada (Se dock punkterna 7.1.2 och 7.1.3 nedan).
- Om försäkringen gör undantag för viss person- eller sakskada gäller försäkringen inte heller för förmögenhetsskada till följd av den undantagna skadan.
- 7.1.2 Miljö- och byggherreansvar**
- Sakskada, personskada och ren förmögenhetsskada (vid miljöansvar).
- Försäkringen gäller för den försäkrades skadeståndsskyldighet för *miljöskada*, enligt miljöbalken (1988:808) eller andra grannelagsrättsliga regler.
- Försäkringen gäller även för den försäkrade i egenskap av *byggherre* på egen eller brukad fastighet och med de begränsningar som följer av 1.2 ovan.
- Försäkringen gäller dock endast under förutsättning att
- fel tillfälligt begåtts
 - fel plötsligt och oförutsett uppkommit på *byggnad*, anläggning eller anordning.
- Vid personskada gäller försäkringen utan de begränsningar som anges i ovanstående stycke, då skadan uppkommit till följd av byggnads-, anläggnings- eller installationsarbete och den försäkrade är skadeståndsansvarig i egenskap av *byggherre* på egen eller brukad fastighet och med de begränsningar som följer av 1.2 ovan.
- Försäkringen gäller inte i något fall för miljöskada som den försäkrade i egenskap av entreprenör kan åläggas enligt miljöbalken eller andra grannelagsrättsliga regler.
- 7.1.3 Ekonomiska och ideell skada vid dataregisteransvar**
- Försäkringen omfattar även skadeståndsskyldighet för ekonomisk och ideell skada som den försäkrade i egenskap av registeransvarig kan åläggas enligt 48 § personuppgiftslagen (PUL).
- 7.2 Åtagande**
- Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga för skadan tillämplig självrisk åtar sig Moderna Försäkringar gentemot den försäkrade att
- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
 - förhandla med den som kräver skadestånd
 - föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångs- eller skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som inte kan utfås av motpart eller annan
 - betala det skadestånd den försäkrade är skyldig att utge.

8 Undantag

- 8.1 Försäkringstagarens egendom Försäkringen gäller inte för skada på försäkrads egendom.
- 8.2 Skada på levererad produkt eller egendom Försäkringen gäller inte för
- skada på produkt eller egendom som den försäkrade levererat eller åtagit sig att leverera
 - kostnad eller skada som uppkommer i samband med undersökning, reklamation, borttagande, återtagande, *återställande*, reparation, utbyte eller indragning av *levererad produkt* eller egendom
 - skada som kan avhjälpas genom åtgärdande av fel, brist eller defekt hos *levererad produkt* eller egendom.
- Försäkringen gäller dock för skada på tidigare uppförd, såld eller *levererad produkt* eller egendom om skadan inträffar till följd av den försäkrade
- fullgör avtal som inte är hänförligt till det tidigare leveransavtalet
 - utför underhålls- eller servicearbeten efter garantitidens utgång.
- 8.3 Bristande prestationsförmåga Försäkringen gäller inte för skada som beror på funktionsbrist, för låg verkningsgrad eller bristande prestationsförmåga hos den levererade produkten eller egendomen, i den mån skadeståndsanspråket endast kan grundas på uttrycklig eller underförstådd utfästelse eller garanti.
- 8.4 Produktsäkerhet Vid skada genom *levererad produkt* eller egendom gäller försäkringen inte när den försäkrade eller hans arbetsledning
- kände till felet eller bristen innan skadan uppkom och låtit bli att vidta rimliga åtgärder för att förhindra den
 - inte låtit utföra sedvanliga undersökningar, provningar eller analyser för att fastställa produktens eller egendomens lämplighet och detta medfört att defekt i produkten eller egendomen inte upptäckts.
- 8.5 Byggherreansvar Försäkringen gäller inte för skada som den försäkrade kan bli ansvarig för i egenskap av *byggherre*.
- Försäkringen gäller inte heller då den försäkrade enligt avtal övertagit *byggherrens* ansvar enligt miljöbalken, vattenlagen eller andra grannelagsrättsliga regler.
- Försäkringen gäller dock enligt 7.1.2, tredje till och med femte stycket.
- 8.7 Omhändertagen egendom Försäkringen gäller inte för skada på
- sådan del av egendomen som skadats på grund av att delen felaktigt eller bristfälligt åtgärdats vid utförandet av den försäkrades åtaganden. Här avses även kostnad och/eller skada som uppkommer på grund av att egendomen måste undersökas, repareras eller bytas ut och att ingrepp därvid måste ske i annan egendom.
- Denna begränsning gäller dock inte vid skada på egendom som lyfts. Moderna Försäkringars ersättningskyldighet vid lyftskada är begränsad till 5 *prisbasbelopp*.
- egendom som den försäkrade eller för hans räkning annan person transporterat, hyrt, leasat, lånat eller annars nyttjat.
 - egendom som försäkrad eller annan för hans räkning åtagit sig att uppföra, tillverka eller förvara
 - egendom som skadas till följd av ingrepp i bärande konstruktion i hus, broar och andra byggnadsverk.
- 8.8 Förutsebar skada Försäkringen gäller inte för skada som orsakats av handlande eller underlåtenhet att handla som – med hänsyn till omständigheterna – inneburit betydande risk för skadans uppkomst. Försäkringen gäller dock om den försäkrade kan visa att varken den försäkrade eller dennes arbetsledning varit medveten om eller borde varit medveten om skaderisken.
- 8.9 Lag, myndighets föreskrift eller beslut Försäkringen gäller inte för skada som orsakats genom åsidosättande av lag, myndighets föreskrift eller beslut, såvida inte den försäkrade kan visa att den

försäkrade eller dennes arbetsledning varken haft eller borde ha haft kännedom om åsidosättandet.

**8.10 Arbetskada/
Annan försäkring**

Försäkringen gäller inte för arbetskada. Dock gäller försäkringen för skada inträffad i Sverige, exklusive den ersättning som utgår genom arbetsskade-, social- och patientförsäkring, annan gällande försäkring eller ersättningsform eller som tjänsteförmån.

**8.11 Böter, viten eller
straffskadestånd**

Försäkringen gäller inte för böter, viten eller straffskadestånd.

8.12 Rådgivande verksamhet

Försäkringen gäller inte för skada som uppkommer till följd av fel eller brist i utredningar, beskrivningar, beräkningar, ritningar, råd eller anvisningar som lämnats i yrkesmässig verksamhet.

8.13 Trafikansvar

Försäkringen gäller inte för skada som

- omfattas av Trafikskadelagen eller motsvarande utländsk lagstiftning
- inträffar till följd av trafik med motorfordon när det används inom inhägnat område.

8.14 Fartyg och ansvar på sjön

Försäkringen gäller inte för sakskada till följd av kollision orsakad genom fartyg eller båt eller av dessa bogserade föremål.

8.15 Flyg- och flygplatsansvar

Försäkringen gäller inte för skada genom

- luftfartyg eller produkter ingående i luftfartyg
- markutrustning avsedd att användas i samband med luftfart.

Försäkringen gäller inte heller för det ansvar som kan åläggas den försäkrade i egenskap av flygplatsansvarig eller i samband med flygledning.

8.16 Läkemedel, asbest med mera

Försäkringen gäller inte för skada genom *läkemedel*, asbest, *PCB*, tobak eller formaldehyd.

8.17 Krav mellan försäkrade

Försäkringen gäller inte skada som de försäkrade orsakar varandra, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

22 Skadeersättningsregler

Moderna Försäkringar ersätter

- kostnader enligt 7.2
- räddningskostnader enligt XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 med avdrag för självrisk enligt punkt 23.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadekostnaden enligt punkt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).

För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt punkt 23.1 nedan. Är den valda grundsjälvrisken högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsjälvrisken.

23.1 Särskild självrisk

23.1.1 Flera skador

Endast en självrisk – den som gäller då den första skadan inträffade – skall tillämpas vid flera skador som orsakats av samma defekt hos en eller flera produkter för skador som uppkommit av samma orsak och vid samma tillfälle.

23.1.2 Brandfarlig vätska

Självrisken är 1 *prisbasbelopp* vid sakskada genom brandfarlig vätska samt oljor av alla slag.

- 23.1.2 Sprängning Självrisken är 30 % av skadekostnaden, dock lägst 1 *prisbasbelopp* och högst 10 *prisbasbelopp* vid sakskada genom sprängning.
- 23.1.3 Miljö- och byggherreansvar Självrisken är 1 *prisbasbelopp* vid varje skada som ersätts vid byggherreansvar och vid ren förmögenhetsskada vid miljöansvar enligt 7.1.2.
- 31.9 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift Har föreskrift enligt ovan inte iakttagits kan avdrag göras med upp till 100 % av annars utgående ersättning.
- Avdraget får dock inte vara större än vad som följer av kap XX Allmänna avtalsbestämmelser, punkt 38.2.
- Avdrag görs inte om det kan antas att skadan skulle ha inträffat även om föreskriften iakttagits eller om den som har tillsyn över att föreskriften iakttagits inte kan lastas för att den åsidosatts.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

VI RÄTTSSKYDDSFÖRSÄKRING

A TVISTER

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

1.1 Den försäkrade och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* (den försäkrade) i tvist som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

1.1.1 Fastighetsrättsskydd

Försäkringen gäller också för försäkrad såsom ägare, brukare eller innehavare av fastighet, där verksamheten bedrivs och som till övervägande del används för denna.

2 När försäkringen gäller

Rättsskydd lämnas om försäkringen är ikraft när tvisten uppkommer (tvistedagen) och om den då gällt under en sammanhängande tid av minst 2 år. Om försäkringen inte funnits i Moderna Försäkringar under en sammanhängande tid av 2 år, men motsvarande försäkring funnits i annat bolag, får den tid försäkringen funnits i annat bolag tillgodoräknas.

Om försäkringen gäller, men varit i kraft kortare tid än 2 år vid tvistens uppkomst, lämnas rättsskydd om de händelser eller omständigheter som ligger till grund för anspråket inträffat sedan försäkringen trädde i kraft.

Om försäkringen har upphört att gälla när tvisten uppkommer och försäkring i annat bolag inte finns lämnas rättsskydd genom denna försäkring om de händelser och omständigheter som ligger till grund för anspråket har inträffat inom försäkringsperioden och det därefter inte har gått mer än 10 år.

Anmärkning

Med tvist menas att rättsligen grundat krav har framställts och helt eller delvis avisats av någon annan.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist eller mål dels med motpart som har hemvist inom Norden, dels som avser fastighet belägen inom Norden.

7 Vad försäkringen gäller för

Moderna Försäkringar betalar i följande fall (punkt 7.1 – 7.3) nödvändiga och skäliga ombuds- och rättegångskostnader som den försäkrade inte kan få betalda av motparten samt skäliga utredningskostnader beställda av ombudet.

7.1 I tvist utan rättegång

Den försäkrades egna ombudskostnader i tvist som kan prövas som tvistemål (t-mål) av tingsrätt, fastighetsdomstol, statens VA-nämnd, miljödomstol i Sverige eller motsvarande domstolar i övriga nordiska länder. Såvitt gäller miljödomstol avses endast tvist om skadestånd enligt 32 kap miljöbalken.

Försäkringen gäller således inte för tvist som endast kan handläggas av administrativa myndigheter, förvaltningsdomstolar eller andra specialdomstolar än vad som anges ovan.

Är tvisten sådan att den först handläggs av annan instans (till exempel kronofogdemyndighet, hyresnämnd, konkurrensverket eller lantmäterimyndighet) betalas endast kostnader som uppkommit efter sådan prövning eller handläggning.

7.2 I tvist med rättegång

Rättegångskostnader i tvist enligt 7.1 – både den försäkrades egna och sådana som han efter domstolsprövning förpliktas att utge – som uppstått vid angivna domstolar eller överdomstolar till dessa.

I sådana mål gäller försäkringen även för resning, dock endast om resning beviljats, samt även hyresmål som prövas av Svea Hovrätt. Med rättegångskostnad avses även kostnad för medlare, förordnad enligt 42 kap rättegångsbalken.

Rättegångskostnader som den försäkrade vid förlikning under rättegång åtagit sig att betala till motpart under förutsättning att det är uppenbart att domstolen skulle ha ålagt den försäkrade att betala rättegångskostnader med högre belopp om tvisten hade prövats.

7.3 I tvist med skiljeförfarande

Försäkringen gäller för kostnader för skiljeförfarande, om tvisten utan sådant förfarande kunde ha prövats av i 7.1 första stycket nämnda domstolar.

Ersättning lämnas för kostnader för skiljeförfarande – både den försäkrades egna och sådana som han förpliktigas utge – med undantag för ersättning till skiljemännen.

8 Undantag

8.1 Arbetstvist

Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende som rör förhållandet mellan arbetsgivare och nuvarande eller förutvarande arbetstagare (till exempel tvister gällande provisioner, arbetstvister eller liknande).

8.2 Småmål

Försäkringen gäller inte för tvist där värdet av vad som yrkas inte överstiger 0,5 *prisbasbelopp* och därmed skall handläggas enligt reglerna 1 kap 3 d § rättegångsbalken (så kallade småmål). Dessa undantag tillämpas inte vid tvist på grund av försäkringsavtalet.

8.3 Överlåtets anspråk

Försäkringen gäller inte för tvist som avser fordran eller annat anspråk, som överlåtits på den försäkrade eller som gäller borgensåtagande eller liknande åtagande.

8.4 Fordon

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade som ägare, brukare eller förare av motordrivet fordon, husvagn eller annat släpfordon, luftfartyg, skepp, ång-, motor-, eller segelbåt.

8.5 Fastighet

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller den försäkrade som ägare av annan fastighet eller innehavare av annan tomträtt än som anges i försäkringsbrevet och inte heller då tvist har samband med köp eller försäljning av fastighet eller tomträtt.

8.6 Fastighets- eller miljödomstol

Försäkringen gäller inte för tvist som kan falla under prövning av fastighets- eller miljödomstol och där den försäkrade är att anse som sökande part.

8.7 Miljöfarlig verksamhet

Försäkringen gäller inte för tvist som rör sådan av *försäkringstagaren* bedriven eller planerad verksamhet eller del av denna som enligt föreskrifter i miljöbalken kallas miljöfarlig verksamhet, oavsett om dessa föreskrifter åberopas eller inte.

8.8 Försäkring

Försäkringen gäller inte för tvist som avser skadestånd mot den försäkrade om trafik- eller ansvarsförsäkring täcker eller skulle kunna täcka sådant skadeståndsansvar. Detta gäller oavsett om sådan försäkring är gällande eller inte.

8.9 Konkurs

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade är konkursgäldenär eller part i ackordsförhandling utan konkurs eller part i förfarande som gäller företagsrekonstruktion.

8.10 Obefogat intresse

Försäkringen gäller inte för tvist där den försäkrade inte har befogat intresse av att få sin sak prövad.

8.11 Brott

Försäkringen gäller inte för tvist som gäller skadestånd eller annat anspråk riktat mot försäkrad på grund av gärning som föranlett misstanke om eller åtal för brott om kräver uppsåt för straffbarhet.

- 8.12 Patent Försäkringen gäller inte för tvist som avser patent- eller annan immaterialrätt.
- 8.13 Marknadsföringslagen Försäkringen gäller inte för tvist, mål eller ärende enligt marknadsföringslagen.
- 8.14 Medförsäkrade bolag Försäkringen gäller inte för tvist som uppkommit mellan företag och koncern inom samma koncern eller mellan delägare som omfattas av detta försäkringsavtal.

B SKATTEMÅL

1 Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för försäkringstagaren (den försäkrade) i tvist som har direkt samband med den försäkrade verksamheten.

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för tvist i skattemål under förutsättning att försäkringen varit i kraft under det beskattningsår då den händelse som orsakade tvisten inträffade och alltjämt är i kraft när målet anhängiggörs. (Rättsskydds-försäkringen för skattemål i annat bolag under del av denna tid får tillgodoräknas försäkrad).

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skattemål i Sverige.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för nödvändiga och skäliga ombudskostnader i länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt vid tvist i skattemål angående taxering av den försäkrade verksamheten.

8 Undantag

- 8.1 Skattebrott Försäkringen gäller inte skattemål avseende skattebrottslagstiftning.
- 8.2 Skönstaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende skönstaxering.
- 8.3 Förhandsbesked Försäkringen gäller inte skattemål avseende förhandsbesked.
- 8.4 Eftertaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende eftertaxering som beror på att försäkrad fullgjort sin uppgiftsplikt på ett oriktigt sätt.
- 8.5 Fastighetstaxering Försäkringen gäller inte skattemål avseende fastighetstaxering.
- 8.6 Aktier Försäkringen gäller inte skattemål som har samband med köp eller försäljning av aktier eller andra andelsbevis.
- 8.7 Småmål Försäkringen gäller inte skattemål avseende beskattningsfråga där skattebeloppet inte överstiger 0,5 *prisbasbelopp*.
- 8.8 Avgift – skattetillägg Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende avgifter eller skattetillägg.
- 8.9 Ombudskostnad och statliga medel Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende ombudskostnader i den mån dessa kan betalas av statliga medel.
- 8.10 Mervärdesskatt Försäkringen lämnar inte ersättning vid skattemål avseende mervärdesskatt.

C GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Moderna Försäkringars ersättningsskyldighet är vid varje tvist/skattemål begränsad till 5 *prisbasbelopp*. Ersättningen för samtliga tvister som uppkommit under ett försäkringsår är begränsad till 50 *prisbasbelopp*.

En skada föreligger om två eller flera av de försäkrade står på samma sida i en tvist. Även om den försäkrade har flera tvister skall dessa räknas som en skada om yrkande stöder sig på väsentligen samma grund.

Flera skattemål anses som ett mål om de hänför sig till samma beskattningsår.

Kan den försäkrade i en och samma skada få ersättning från flera försäkringar i ett eller flera bolag begränsas ersättningen så att den tillsammans med ersättningen från övriga försäkringar uppgår till högst 5 *prisbasbelopp*.

8 Undantag

8.1 Eget arbete med mera

Försäkringen gäller inte för kostnader som avser

- eget arbete, förlorad inkomst, resor och uppehälle
- utredning om innehållet i utomnordisk rätt
- ombuds resor utom Norden
- verkställighet av dom, beslut eller avtal.

8.2 Vissa merkostnader

Försäkringen gäller inte för merkostnader som kan uppstå genom att den försäkrade

- anlitat flera ombud eller byter ombud
- anlitar annat ombud än vad som är lämpligt med hänsyn till orten där verksamheten bedrivs eller ärendets natur
- gjort sig skyldig till försumlig processföring eller på annat sätt förfarit försumligt
- underlåtit att i eller utom rättegång tillvarata möjligheten att utfå ersättning av staten eller av motpart
- krävs på högre ersättning för ombuds- och utredningskostnader än vad som utdömts vid domstolsprövning.

8.3 Statlig rättshjälp

Försäkringen gäller inte för kostnad som skulle ha betalats av allmänna medel om den försäkrade ansökt om allmän rättshjälp.

22 Skadeersättningsregler

Ersättning betalas till den försäkrades ombud för försäkrades egna ersättningsbara kostnader enligt A 7 när ärendet slutredovisats, i den mån försäkringsbeloppet inte tagits i anspråk av motpart genom verkställighet av dom eller liknande förfarande. Om försäkrad blir, eller riskerar att bli, ersättningsskyldig för flera, har bolaget rätt att fördela resterande del av försäkringsersättningen.

Ersättning à conto förutsätter särskild prövning. Moderna Försäkringar åtar sig à contoutbetalning högst en gång var 6:e månad.

23 Självrisk

Självrisken är vid varje skada 20 % av skadekostnaden, dock lägst 0,5 *prisbasbelopp*.

Endast en självrisk tillämpas om flera skattemål hänför sig till samma beskattningsår.

30 Åtgärder vid tvist

30.1 Ombud

Ombud skall anlitas innan tvist anhängiggörs i domstol. Är tvist sådan att den enligt A7.1 först skall prövas av annan instans, skall ombud anlitas senast när sådan tvist överklagas.

Ombudet skall vara lämpligt med hänsyn till de krav som svensk lag ställer på ett ombud. Ombudet, Moderna Försäkringar och den försäkrade har rätt att begära prövning i Rättsskyddsnämnden av ombudets lämplighet. Nämndens beslut är endast rådgivande.

Ombudet har rätt att begära prövning i Försäkringsbolagens skiljenämnd för rättsskyddsfrågor av skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader. Ombudet skall förbinda sig att godta utfallet av en sådan prövning.

Ombud, som är ledamot av Sveriges Advokatsamfund (advokat) eller biträdande jurist anställd hos sådan ledamot, samt Moderna Försäkringar har rätt att begära prövning i Ombudskostnadsnämnden av skäligheten av ombudets arvode och övriga kostnader. Ombudet skall förbinda sig att godta utfallet av sådan prövning.

VIII OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för

- boende och besökare till boende under vistelse i eller på den försäkrade fastigheten
- boende och förtroendevalda under uppdrag för *försäkringstagarens* räkning eller vid sammankomst anordnad av *försäkringstagaren*.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller för personskada uppkommen genom *olycksfall* och som drabbar person tillhörig den försäkrade kretsen.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Moderna Försäkringars ersättningskyldighet är, om inte annat avtalats, begränsad till 10 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle och även då flera personer skadas av samma orsak och vid samma tillfälle.

Försäkringsbeloppet ingår i det totala försäkringsbeloppet för ansvarsförsäkringen som anges i försäkringsbrevet.

8 Vad försäkringen inte gäller för

Försäkringen gäller inte för skada som

- ersätts enligt kapitel III Ansvarsförsäkring
- ersätts genom TFA-försäkring (kollektiv avtalsgrundad försäkring)
- de som omfattas av försäkringen tillfogar varandra
- den försäkrade tillfogats då han varit påverkad av berusnings-, sömn-, narkotiska- eller ångestdämpande medel eller anabola steroider, såvida han inte kan visa att samband saknas mellan påverkan och skadan
- uppstått då den försäkrade utan skäligen anledning utsatt sig för risken att skadas
- uppstått i samband med att den försäkrade utfört eller medverkat till uppsåtlig gärning som enligt svensk lag är straffbelagd.

21 Skadevärderingsregler

Skada ersätts enligt skadeståndsrättsliga regler. Dock utgår ersättning med högst 2 *prisbasbelopp* vid rehabilitering efter skada eller vid dödsfall.

23 Självrisk

Försäkringen gäller utan självrisk.

IX SKADESTÅNDSGARANTI

Med tillämpning av kapitel V Ansvarsförsäkring i övrigt gäller följande.

7 Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på försäkrad *byggnad*

- för vilken bostadsrättshavare är skadeståndsskyldig enligt gällande rätt och
- som är ersättningsbar enligt gängse ansvarsförsäkringsvillkor för privatperson.

8 Avsteg

Försäkringen gäller endast under förutsättning att skadevållaren (bostadsrättshavaren) saknar gällande ansvarsförsäkring och förmåga att ersätta skadan.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Högsta ersättningsbelopp är 10 *prisbasbelopp*. Ersättningsens storlek bestäms enligt reglerna i 5 kap skadeståndslagen.

23 Självrisk

Självrisken är 0,1 *prisbasbelopp* vid varje skadetillfälle.

XI ANSVARFÖRSÄKRING FÖR STYRELSE I BOSTADSRÄTTSFÖRENING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringstagare är *bostadsrättsförening* i egenskap av lagfaren ägare till fastighet.

Försäkringen gäller för *försäkringstagarens* valda styrelseledamöter, suppleanter och interna revisorer (de försäkrade).

2 När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skadeståndskrav som för första gången framställs mot försäkrad under den tid försäkringen är i kraft.

Försäkringen gäller dock inte för skada som anmäls senare än 6 månader efter det att försäkringen upphört att gälla.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom Sverige.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringsbeloppet, som anges i försäkringsbrevet utgör högsta ersättning som Moderna Försäkringar betalar för skadestånd, utrednings-, förhandlings-, rättegångs-, skiljedoms- och räddningskostnader.

7 Vad försäkringen gäller för

7.1.1 Ren förmögenhetsskada

Försäkringen gäller vid skadeståndskrav avseende ren förmögenhetsskada, som försäkrad orsakat genom fel eller försummelse i egenskap av vald styrelseledamot, suppleant eller intern revisor och då personligt ansvar kan krävas enligt bostadsrättslagen eller lagen om ekonomiska föreningar.

Anmärkning

Med ren förmögenhetsskada förstås ekonomisk skada utan samband med att någon lider person- eller sakskada.

7.2 Åtagande

Vid skadeståndskrav som kan omfattas av försäkringen och som beräknas överstiga avtalad självrisk åtar sig Moderna Försäkringar gentemot den försäkrade att

- utreda om skadeståndsskyldighet föreligger
- förhandla med den som kräver skadestånd
- föra den försäkrades talan vid rättegång eller skiljeförfarande och därvid betala de rättegångskostnader och skiljedomskostnader som uppkommer för den försäkrade eller som denne åläggs att betala och som denne inte kan få ut av motpart eller annan
- betala det skadestånd den försäkrade är skyldig att utge.

Här avses enbart kostnader som Moderna Försäkringar har för utredning och förhandling som inte utförs av Moderna Försäkringars personal.

8 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skadeståndskrav som uppkommit genom beslut i styrelsen om lön, arvode eller annan ersättning till styrelseledamot
- skadeståndskrav som grundas på eller är en följd av att styrelseledamot mottagit otillåten ersättning

- skadeståndskrav som grundas på eller är en följd av mutor, bestickningar eller annan liknande ersättning eller på grund av bidrag till politisk sammanslutning
- skadeståndskrav framställt av försäkrad mot annan försäkrad
- skada genom att styrelseledamot underlåtit att teckna och vidmakthålla nödvändiga försäkringar, till exempel fastighetsförsäkring eller byggherreansvarsförsäkring för bostadsrättsföreningen
- böter eller viten.

22 Skadeersättningsregler

Moderna Försäkringar ersätter

- kostnader enligt punkt 7.2
- räddningskostnader enligt punkt XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3

med avdrag för självrisk enligt punkt 23.

23 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från skadekostnaden enligt punkt 21, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Endast en självrisk tas ut vid flera skadeståndskrav till följd av samma händelse eller omständighet.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade, utöver de särskilda åtgärder i samband med skada som anges i punkt 41.1 nedan, vidta de åtgärder som framgår av XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

41.1 Särskilda åtgärder vid skada – Polisutredning och rättegång

Har försäkrad i sak som kan beröra försäkringen kallats till förhör inför polis- eller annan myndighet eller har han i sådan sak instämts till domstol, skall han omedelbart underrätta Moderna Försäkringar. Moderna Försäkringar äger rätt att efter samråd med försäkrad utse rättegångsombud samt lämna denne för rättegången erforderliga anvisningar och instruktioner.

XII SANERINGS- OCH HUSBOCKSFÖRSÄKRING

1 Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för försäkringstagaren som ägare till försäkrad byggnad.

2 När försäkringen gäller

Försäkringsåtagandet gäller under den tid försäkringen är i kraft.

3 Var försäkringen gäller

Försäkringen gäller inom försäkringsställe som anges i försäkringsbrevet.

6 Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller intill 25 basbelopp per skadetillfälle.

7 Vad försäkringen gäller för

7.1 Saneringsförsäkring

7.1.1 Ohyresbekämpning

Försäkringen gäller för bekämpning av *bostadsohyra* i försäkrat bostadshus eller lokal som är avsedd för kontorsverksamhet.

Försäkringen gäller även för lokal som är avsedd för bostadsändamål och som används som bostad.

7.1.2 Sanering efter dödsfall

Försäkringen ersätter skäliga kostnader för nödvändig insekts- eller luktsanering samt för reparation av byggnad till följd av att person avlider i bostad och dödsfallet förblir oupptäckt en längre tid.

7.2 Husbocksförsäkring (Tilläggsavtal)

Husbocksförsäkring ingår endast om detta anges i försäkringsbrevet.

7.2.1 Sanering av husbock eller hästmyra

Angrips försäkrad byggnad av husbock eller hästmyra svarar bolaget för sanering samt reparation om sådan anses erforderlig.

Försäkringen gäller endast under förutsättning att byggnaden vid besiktning godkänts av Moderna Försäkringar. Sker inte besiktning inom sex månader från försäkringens begynnelse, anses byggnaden godkänd.

Om angreppet bevisligen inträffat före försäkringens begynnelse, omfattas ändå sanering men inte friläggning, reparation eller utbyte av skadad egendom.

8 Undantag

8.1 Undantag – ohyresbekämpning

Försäkringen gäller inte för sanering av döda insekter.

Försäkringen ersätter inte kostnad för friläggning och återställande för sanering.

Försäkringen ersätter inte extrakostnader som kan uppkomma i samband med sanering.

8.2 Undantag – husbocksförsäkring

Försäkringen gäller inte för

- angrepp på rötskadat virke
- byggnad som är eller har varit ekonomibyggnad eller uthus till lantgård
- angrepp som anmäls först sedan försäkringen upphört att gälla.

Anmärkning

Används begagnat virke vid reparation, om- eller tillbyggnad skall det först impregneras mot husbock. Begagnat virke som varit utsatt för insekts angrepp får inte komma till användning.

23 Självrisk

Självrisk är 300 kr vid sanering av bostadsohyra enligt 7.1. För övriga skador gäller försäkringen utan självrisk.

41 Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade, utöver de särskilda åtgärder i samband med skada som anges i punkt 41.1 nedan, vidta de åtgärder som framgår av XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

41.1 Särskilda åtgärder vid skada

Vid upptäckt eller angrepp av husbock eller hästmyra samt bostadsohyra eller vid dödsfall som kan medföra behov av sanering skall försäkringstagaren

- omgående anmäla det inträffade till Moderna Försäkringar
- bereda sanerings- och reparationspersonal tillträde för inspektion, sanering och reparation
- avlägsna lösöre som kan förhindra eller försvåra inspektion, sanering eller reparation.

Försäkringstagaren har att svara för eventuella extra kostnader som uppkommer om erforderliga åtgärder i detta avseende inte är vidtagna.

Anmärkning

I alla upplåtelseavtal skall försäkringstagaren framhålla skyldigheten att omedelbart anmäla förekomsten av ohyra. Vidare skall försäkringstagaren informera de boende om skyldigheten att lämna tillträde för erforderlig bekämpning, samt skyldigheten att vidtaga nödvändiga förberedelser.

Försäkringstagaren har att svara för kostnader som uppkommer genom att dessa förberedelser underlåts.